

НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2011 ГОДИНА (ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)

През 2011 г. **разходите за научноизследователска и развойна дейност (НИРД)** са 429.6 млн. лв., или с 1.9% повече в сравнение с предходната година, като растежът им спрямо предходните години в абсолютна стойност не се отразява върху интензивността на НИРД (измерена като процент на разходите за НИРД от БВП), който е един от ключовите показатели за измерване на напредъка на Европейския съюз (ЕС) в достигане на целите на новата стратегия „Европа 2020“ - стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

През 2011 г. общите разходи за НИРД възлизат на 0.57% от БВП, което е с 0.03 пункта под нивото от 2010 г. и все още изостава от средната стойност на този показател за ЕС-27 (2.0% през 2010 г.).

1. Разходи за научноизследователска и развойна дейност

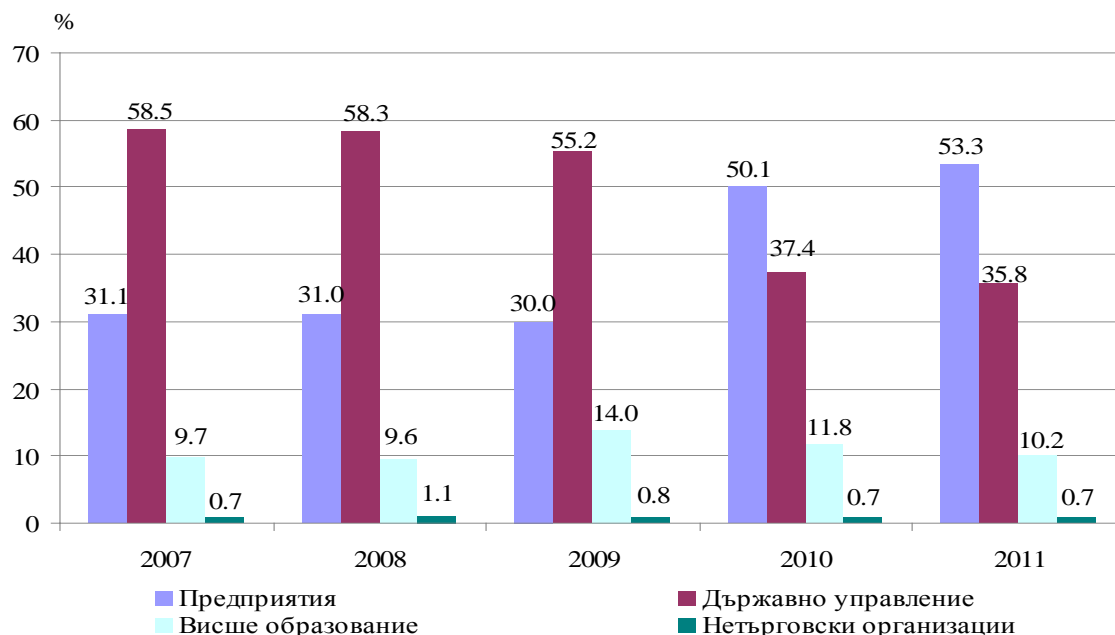
	2007	2008	2009	2010	2011
Разходи за НИРД в България - млн. лв.	273.0	325.9	361.1	421.6	429.6
Разходи за НИРД в % от БВП					
България	0.45	0.47	0.53	0.60	0.57
ЕС-27	1.85	1.92	2.01	2.0	.

„ . “ - липсват данни.

Най-голям относителен дял в общите разходи за НИРД през 2011 г. има сектор „Предприятия“ - 53.3%, и спрямо 2010 г. е регистриран ръст от 7.8% (от 212.1 млн. лв. на 228.7 млн. лв.). През 2011 г. в сравнение с предходната година в секторите „Висше образование“ и „Държавно управление“ се наблюдава намаление - съответно с 11.2% (от 49.5 млн. лв. на 44.0 млн. лв.) и 2.0% (от 157.1 млн. лв. на 153.9 млн. лв.) (фиг. 1).

Фиг. 1. Структура на разходите за НИРД по институционални сектори

През последните години все по-важно място заемат чуждестранните източници на средства за осъществяване на НИРД в България - чуждестранни предприятия, европейски програми, международни организации, други правителства и други. За пръв път през 2011 г. техният дял в общите разходи за НИРД е най-голям - 43.9%, и изпреварва досегашния основен източник на финансиране - сектор „Държавно управление” с дял от 38.8% (фиг. 2).

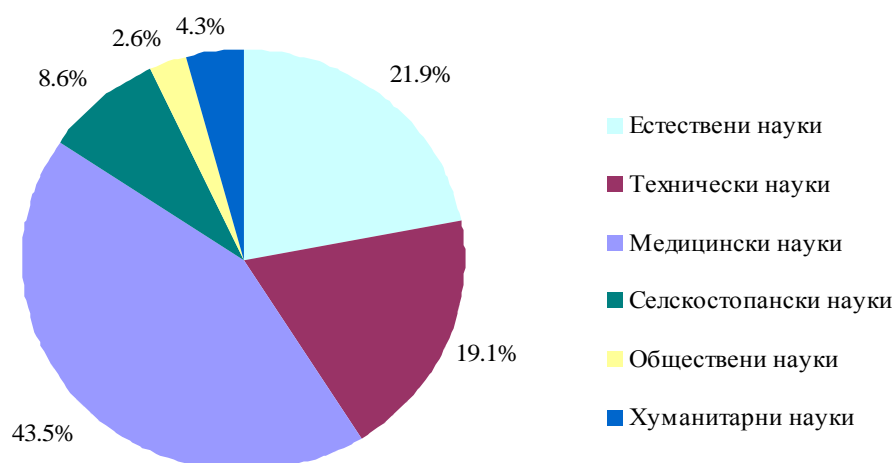

Фиг. 2. Структура на разходите за НИРД по източници на финансиране

В структурата на разходите за НИРД по области на науката, както и през 2010 г., най-голям относителен дял имат разходите за НИРД в областта на медицинските науки - 43.5% (186.9 млн. лв.), следвани от естествените и техническите науки - съответно с 21.9% (94.1 млн. лв.) и 19.1% (82.0 млн. лв.) (фиг. 3).

Фиг. 3. Структура на разходите за НИРД по области на науката през 2011 година

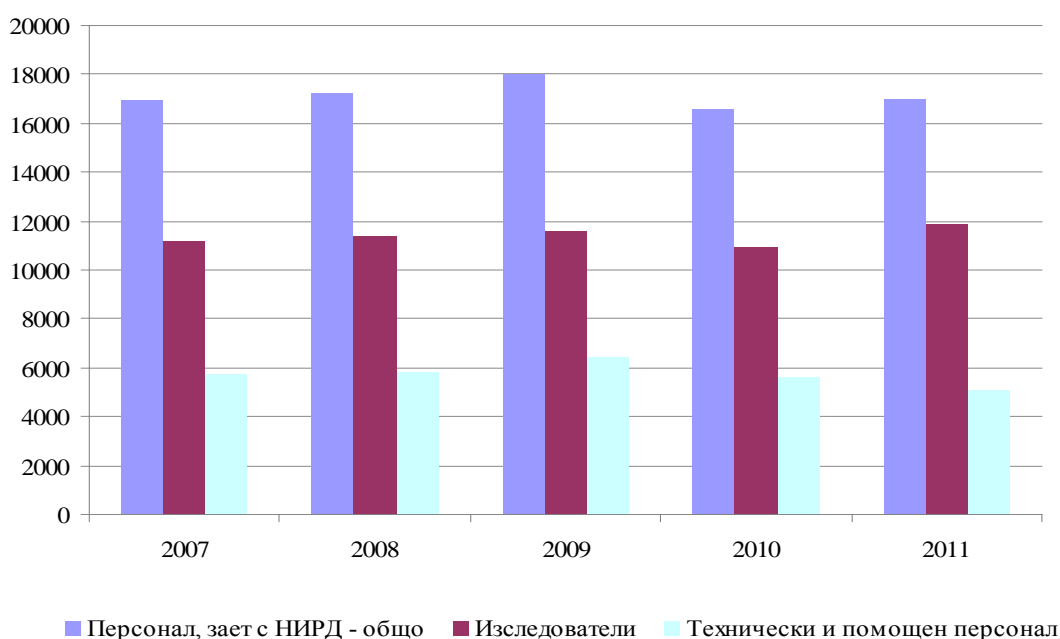

През 2011 г. **персоналът, зает с научноизследователска и развойна дейност**, възлиза на 16 986 души (в еквивалент на пълна заетост), което е с 2.5% повече от предходната година (фиг. 4). Делът на жените от общия персонал, зает с НИРД, е 53.3%, като разликата в равнището на заетост между двата пола е 6.6 пункта в полза на жените.

Делът на изследователите (в еквивалент на пълна заетост) от общия персонал нараства спрямо 2010 г. година с 3.9 пункта (от 66.2% на 70.1%), като близо половината от изследователите през 2011 г. (49.9%, или 5 939 души) притежават докторска степен.

Фиг. 4. Персонал, зает с НИРД (в еквивалент на пълна заетост)

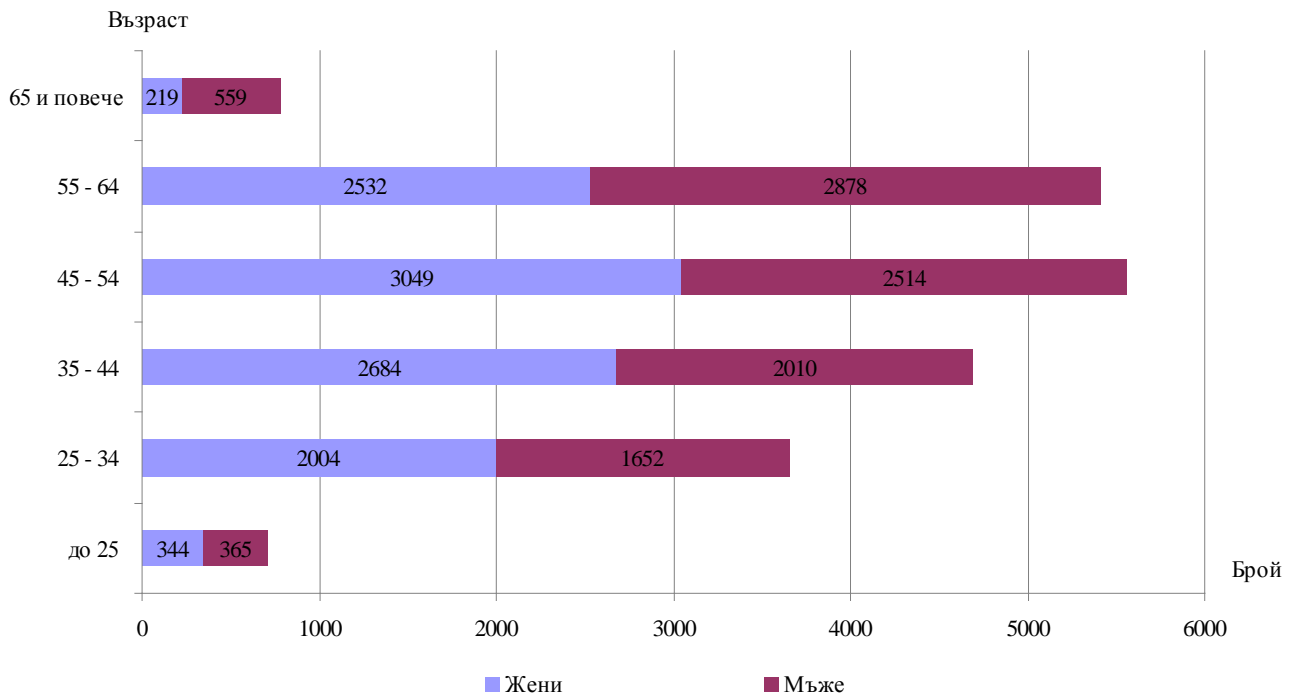

През 2011 г. не се наблюдава съществена промяна в структурата на персонала, зает с НИРД, по институционални сектори спрямо тази от 2010 година. Най-много са заетите в сектор „Държавно управление” - 9 238 души (в еквивалент на пълна заетост), или 54.4% от общия персонал. Значително по-малко са лицата, ангажирани с научни изследвания и разработки, в сектор „Висше образование“ - 5 216 души, като относителният им дял е 30.7%. В сектор „Предприятия” с научна дейност се занимават 2 439 души, или 14.4% от общия персонал, зает с НИРД.

Разпределението по възраст на персонала, зает с НИРД, към 31.12.2011 г. показва, че 43.5% от научния персонал е на възраст до 45 години, като делът на заетите от тази възрастова група нараства спрямо 2010 г. с 1.1 пункта (фиг. 5).

Фиг. 5. Възрастова структура на персонала, зает с НИРД, по пол към 31.12.2011 година

Методологични бележки

Научноизследователската и развойна дейност включва всяка творческа работа, която се провежда систематично с цел да се увеличи обемът на знанията, включително познанието за човека, културата и обществото, както и използването на този обем от знания за нови приложения.

Показателят „разходи за научноизследователска и развойна дейност” се дефинира като всички разходи за осъществена в рамките на статистическата единица НИРД независимо от източника на финансиране. Разходите за НИРД включват текущите разходи и разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, предназначени за НИРД.

Показателят „персонал, зает с НИРД” измерва човешките ресурси, пряко заети с НИРД, които са отговорни за създаването, прилагането и разпространяването на новите знания. Той обхваща лицата, пряко ангажирани с НИРД, и лицата, оказващи директна подкрепа за НИРД (мениджъри, администратори, чиновници). Персоналът, зает с НИРД, включва три категории - изследователи, технически и помощен персонал. Персоналът в еквивалент на пълна заетост се изчислява на базата на използваното работно време за научноизследователска и развойна дейност през отчетната година.

Съгласно методическото ръководство „Фраскати” (Proposed standard practice for surveys on research and experimental development - Frascati Manual, OECD, 2002), възприето от Евростат, разходите и кадровият потенциал на НИРД се разпределят в четири институционални сектора:

- сектор „Предприятия” - обхваща всички фирми, организации или институции, чиято основна дейност е производство на пазарни стоки и услуги (без попадащите в сектор „Висше образование”);

- сектор „Държавно управление” - обхваща държавните организации и институции, които не продават, а предоставят услуги за задоволяване на индивидуалните и колективните потребности на обществото и са финансирани предимно с бюджетни средства (без попадащите в сектор „Висше образование”);

- сектор „Висше образование” - включва университетите, колежите, висшите училища, научноизследователските сектори към висшите училища и университетските болници;

- сектор „Нетърговски организации” - обхваща фондациите, асоциациите, сдруженията и други, предоставящи непазарни услуги.